

Velikonoce jsou tady! Víte o nich všechno?

Velký půst, trvající 40 dní, začíná Popeleční středou a trvá do Velikonoční neděle. Omezení platilo nejenom v jídle, zakázané byly také svatby,...

Velikonoční svátky, praktiky a tradice:

Velký půst, trvající 40 dní, začíná Popeleční středou a trvá do Velikonoční neděle. Omezení platilo nejenom v jídle, zakázané byly také svatby, zábavy a zpěv. Doba Velkého půstu má šest postních nedělí. Začíná Černou nedělí, následuje neděle Pražná, Kýchavá, Družebná, Smrtná a poslední je neděle Květná.

Poslední týden před Velikonocemi se nazývá **Pašijový týden**. To se na staveních gruntovalo.

Škaredá středa

Ten den se nesměl nikdo na nikoho mračit, zůstalo by mu to po celý rok.

Zelený čtvrtek

Jmenuje se podle Olivové hory, kde začalo utrpení Ježíše Krista. Vstávalo se již před východem slunce, hospodyně zametla smetl a vynesla ho za vesnici na křižovatku, aby se v domě nedržely blechy. Na snídani byl chléb s medem, to byla ochrana proti uštknutí hadem a píchnutí od vos. Chléb se také házel do studně, aby se v ní držela voda. Na Zelený čtvrtek se chystá jídlo ze zelené zeleniny, například špenát, mladé kopřivy, šťovík, listy pampelišek a to proto, aby byl člověk po celý rok zdravý. V kostelech ztichnou zvony a až do Bílé soboty se rozezní řehtačky, klapačky, valchy, bukály a ščekotky, se kterými chodí chlapci po vsi od domu k domu a vyhánějí z domů všechno zlé, včetně hlodavců a hmyzu. Za to vybírají vejce a peníze. Odpoledne se nesmělo pracovat. Po západu slunce se očistil dům od vlivů čarodějnic vykouřením slámou nebo vykropením svícenou vodou. Kdo nechtěl mít nouzi, zacinkal drobnými v kapse.

Velký pátek

Den ukřížování Krista. Lidé se chodili i s dobytkem omývat k řece, to byla ochrana před nemocemi. Předly se Pašijové nitě, které měly ochránit před uhranutím a zlými duchy nositele oděvu, kterého byly tyto nitě součástí. Do domácnosti se nesměly brát cizí předměty, mohly být očarovány. Bylo také zakázáno prát prádlo, protože by se symbolicky máčelo v Kristově krvi. Na Velký pátek se nesmí nic dělat se zemí. Nesmí se sázet, kopat ani orat. Projevuje se tím úcta k matce, která je v této době „samodruhá“. Proto dnes lidé k zemi poklekají, klaní se jí a líbají ji.

Bílá sobota

Je spojena s ohněm a Vzkříšením. Před kostelem se posvětit oheň a od něj se zapaluje velikonoční svíce (Paškál). V domech se uhasilo ohniště a hospodyně šla ke kostelu s polínkem pro posvěcený oheň, kterým pak doma zažehla nový oheň. Na ochranu před požárem se dávala v domě za trám ohořelá polínka z posvěceného ohně. Ty se také ve tvaru kříže pokládali na pole, aby dobře rodilo. Vesnicí procházel sváteční průvod s černými korouhvemi. Zvony se dnes opět rozezní, protože se „vrací z Říma“.

Velikonoční neděle

Den Zmrtvýchvstání Krista, končí půst. V kostelech se posvěcovaly pokrmy, které se pak v polích jedly, aby byla hojnost. V rodině se snědlo jedno rozdělené vejce, aby rodina držela pohromadě. Dnes se nesmělo zametat, vyvážet hnůj, stlát, zašívát, mýt boty a nádobí.

Velikonoční pondělí

Je spojené s Velikonoční pomlázkou. Ta je upletená z vrbového proutí a ozdobená mašlemi různých barev. Chlapci obcházejí domy a šlehají s ní dívky a ženy, aby byly zdravé, pilné a veselé. Za odměnu dostanou [zdobená vajíčka](#) nebo barevnou stuhu na pomlázku. Pomlázka by měla být z čerstvých proutků, které mají životodárnou a omlazující sílu. Ta šlehaním přechází na člověka a za tu dívky platí vajíčky. Zde je patrný symbol vrby jako probouzející se mízy ve stromech, symbol života a nové životní síly.

Pomlázkové právo pro chlapce začíná půlnocí z neděle na pondělí a končí v pondělí odpoledne. Poté je přebírají do rukou dívky a mohou chlapcům oplatit šlehání politím vodou, nebo šleháním zelenými pruty. Chodit na pomlázku se začínalo hned po ranní mši a první na řadě byly domy kmotrů, poté ostatní domy. Chodilo se po skupinkách a první koledník, který přišel do domu, byl vždy bohatě odměněn a jeho pomlázkou se šlehal dobytek, aby omládl. Odpoledne se s **velikonočními vajíčky** hrály různé hry, do kterých se zapojili i dospělí.

Vajíčko jako symbol Velikonoc

Vajíčko je nejenom **symbolem Velikonoc**, ale je také také nejstarším symbolem plodnosti, života a úrody. Vajíčka se barvila z toho důvodu, aby ze jejich plodivá síla barvami znásobila. Používaly se výrazné barvy života – červená, zelená, žlutá a tmavé zemité barvy. Vejce určená jako odměna za pomlázku se nevařila, aby nepřišla o svoji magickou moc. S vejci se prováděli různé rituály na plodnost dobytka a dobrou úrodu. Pastýř s ním před první pastvou obkroužil dobytek, aby se mu nezatoulal, vejce se dávalo do brázdy na poli, aby pole bohatě rodilo.. Darovaná kraslice znamenala také poselství lásky.

NÁŠ TIP:

Po skončení Velikonoc určitě budete přemýšlet nad tím, co s malovanými vajíčky dělat dál. Jestli chcete skvělou pochoutku, která udělá radost celé rodině, připravte si [domácí vajíčkovou pomazánku](#).

Velikonoční pranostiky:

- Na Zelený čtvrtek hrachy zasívej, na Velký pátek se zemí nehýbej!
- Velký pátek deštivý - dělá rok žíznivý.
- Prší-li v noci na Bílou sobotu, bude málo třešní
- Omrzne-li na Velký pátek stromový květ, nebude ten rok ovoce
- Velikonoce krásné úrodu nám dají, pak-li slunce hasne, louky sucho mají
- Vítr, který od Velikonoc do svatého Ducha panuje, drží se po celý rok